

บทที่ 7

กิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตโดยอาศัยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และชุมชนก็จะสามารถเรียนรู้จากการเข้าร่วมในกระบวนการเรียนรู้นี้ บทบาทนี้ครูในโรงเรียนได้สัมผัสกับชุมชน มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและชาวบ้านทำให้ต้องคิดหาหนทางแก้ไข โดยอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต เพราะได้เรียนรู้จากชีวิตจริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 32) ได้กล่าวถึงผลจากการศึกษาที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อชุมชนในทุกภาคของประเทศไทย โดยแบบแรกนั้นครูให้เด็กทำกิจกรรมและการเรียนรู้ในโรงเรียน แบบที่สองขยายผลจากโรงเรียนไปสู่ชุมชน ครูเริ่มต้นเรียนรู้และสร้างสรรค์กิจกรรมร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นกิจกรรมที่มีเด็กและชุมชนเป็นศูนย์กลาง ชุมชนมีบทบาทเข้ามาร่วมอย่างเต็มที่ บทบาทของโรงเรียนอาจจะเปลี่ยนเป็นผู้ประสานเชื่อมโยง ตามช่วงเวลาและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้สำหรับเด็กและชุมชนเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ชุมชน ดูสภาพว่าชุมชนต้องการอะไร มีปัญหาอย่างไร มีทรัพยากรและผลผลิตอะไร รายได้เป็นอย่างไร ใครเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชน เป้าของการวิเคราะห์ก็เพื่อศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนนั้นๆ ขั้นตอนของการวิเคราะห์จะทำให้เห็นถึงความรู้ที่จำเป็นและเหมาะสมของชุมชน ต่อจากนั้นเด็ก ครู และชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกัน ในขั้นตอนนี้โรงเรียนต้องสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อเป็นรากฐานในการสร้างสรรค์กิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้นไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนหรือชุมชน ต่างก็มีหลักในการร่วมมือซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดให้แก่เด็กและชุมชนได้เรียนรู้ อาทิเช่น การเกษตร กองทุน การออมทรัพย์ หัตถกรรม อุตสาหกรรมชุมชน สมุนไพร และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โรงเรียนจำนวนมากสามารถขยายผลกิจกรรมเหล่านี้ออกไปสู่ชุมชนนั้นในระดับปัจเจกบุคคล

และกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นในชุมชนแล้ว โรงเรียนกับชุมชนได้ถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2543 : 37-39)

กิจกรรมพิเศษเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิจกรรมพิเศษเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีอยู่มากมาย ในที่นี้ได้รวบรวมกิจกรรมที่น่าสนใจหลายๆ อย่างที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมแบบไทยๆ เรา ได้แก่

1. การจัดนิทรรศการ
2. โครงการเปิดอาคารเรียน
3. การมอบรางวัล
4. การอนุญาตให้ชุมชนเข้าใช้อาคารและอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน
5. การศึกษาผู้ใหญ่

1. การจัดนิทรรศการ

ระบบโรงเรียนที่ไม่คุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือประเภทสไลด์ทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนที่ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ ก็สามารถเริ่มได้เป็นอย่างดี โดยการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ภายในโรงเรียน นิทรรศการโรงเรียน มีอยู่ 2 ประเภท คือ

- ก. นิทรรศการภายในโรงเรียน
- ข. นิทรรศการภายนอกโรงเรียน

ก. นิทรรศการภายในโรงเรียน

การจัดนิทรรศการภายในโรงเรียนเป็นการจัดนิทรรศการที่ทำกันอยู่เสมอๆ ที่เห็นกันอยู่เป็นประจำคือ การจัดนิทรรศการภายในห้องเรียน โดยการจัดงานของครูประจำชั้นคนเดียว เนื้อเรื่องของนิทรรศการที่จัดส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในการแสดงผลงานของเด็กนักเรียน ผลงานต่างๆ ของเด็กนักเรียนจะถูกประดับประดาแสดงไว้ตามฝาผนัง โต๊ะหน้าต่าง หรือกระดานดำ โดยมีคำอธิบายประกอบผลงานดังกล่าว การจัดนิทรรศการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บิดามารดาผู้ปกครองและผู้ที่มาเยี่ยมโรงเรียนเห็นว่าบุตรหลานของตนประสบความสำเร็จอะไรไปบ้าง และยังทำให้ผู้ชมนิทรรศการได้ระลึกถึงสภาพที่ตนเองได้เคยผ่านมาแล้ว

นอกจากการจัดนิทรรศการในห้องเรียนแล้ว ยังมีการจัดนิทรรศการตาม
ระเบียงของโรงเรียน การจัดประเภทนี้ทำได้ตลอดเวลา ผลงานที่นำมาแสดงตามระเบียงนั้น
อาจผลัดเปลี่ยนกันได้ทุกๆ เดือน การจัดนิทรรศการจะประสบผลสำเร็จมากขึ้น ถ้าผู้จัดรู้จัก
เล่นสีแสง รู้จักวางรูปแบบ และรู้จักเลือกสถานที่ที่แสดงได้อย่างเหมาะสมและสวยงาม

การจัดนิทรรศการประเภททำทั้งโรงเรียนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงและ
ประเมินผลการศึกษาโดยใช้การจัดนิทรรศการ ปกติในปีหนึ่งจะมีการจัดสักครั้งหนึ่ง ผลงาน
ของนักเรียนจะได้รับการคัดเลือกและนำมาแสดงรวมทั้งบริเวณศูนย์กลางของโรงเรียน ผลงาน
อาจแสดงโดยเรียงตามลำดับชั้น หรือมีการแสดงวิธีการสอน อุปกรณ์การสอน ครู และ
นักเรียนอาจร่วมในการอธิบายหรือคอยเฝ้างานนั้นๆ หอประชุมหรือโรงอาหารนับได้ว่าเป็น
ศูนย์กลางในการจัดงานที่ดีที่สุดของโรงเรียน นอกจากนี้อาจมีกิจกรรมนักเรียนอื่นๆ มาร่วม
แสดงด้วย เช่น วงดนตรี การขับร้องประสานเสียง การแสดงละคร แต่อย่างไรก็ตาม การจัด
นิทรรศการประเภทนี้ก็ไม่สามารถประเมินเป็นผลทางการศึกษาได้มากนัก

ข. นิทรรศการภายนอกโรงเรียน

เป็นอีกโอกาสหนึ่งในการนำชุมชนเข้ามาสัมผัสกับผลงานทางการศึกษาของ
โรงเรียน ในการแสดงอาจกระทำเป็นเพียงระดับชั้น เฉพาะหัวข้อหรือวิชา ซึ่งประชาชนต้อง
การจะเห็นหรือควรจะทำ เพื่อให้เห็นหรือควรจะทำ เพื่อให้เข้าใจโรงเรียนดียิ่งขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ รวมทั้ง
การใช้หุ่นตัวอย่าง รูปภาพ และอุปกรณ์อื่นๆ ทำให้งานแสดงมีความน่าสนใจมากขึ้น งานแสดง
อาจจัดให้ชมที่หอประชุมของอำเภอหรือจังหวัด หอสมุด สถานที่ราชการ หรือแม้แต่จะเป็น
ตู้กระจกตามร้านค้า ห้องโถงในโรงแรม ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ความร่วมมือของสถานที่นั้นๆ และ
ความเหมาะสม

ในบางครั้งชุมชนอาจจัดงานครบรอบ 100 ปี หรือการจัดตั้งสมาคมลูกเสือ
การเปิดศูนย์สันตนาการต่างๆ ในวาระเช่นนี้ทางชุมชนอาจเชิญให้ทางโรงเรียนเข้าร่วมจัดงาน
ซึ่งต้องถือว่าเป็นโอกาสอันดีที่โรงเรียนจะได้มีโอกาสแสดงผลงานทางการศึกษาของโรงเรียน

ในการจัดงานใหญ่ๆ อาจใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก ซึ่งผู้บริหารการศึกษา
พึงพิจารณาจัดทำโดยความเหมาะสม บางครั้งการจัดงานโดยมีป้ายประกาศที่ติดภาพแสดง
เพียง 2-3 ป้าย ก็นับได้ว่าเพียงพอ ในกรณีที่โรงเรียนได้รับเชิญจากชุมชนให้ไปจัดนิทรรศการ
บ่อยๆ โรงเรียนก็สามารถที่จะนำไปแสดงได้ทันที

การจัดเตรียม ควรจะได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อให้มีความรับผิดชอบในแผนการปฏิบัติงาน คณะกรรมการควรช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการบรรยาย การแบ่งงานรับผิดชอบเฉพาะการแสดงและเหตุการณ์ งานก่อสร้าง งานศิลป์ การกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับแสง เสียง ความปลอดภัย การปฐมพยาบาล หรือการจัดวางกิจกรรมอื่นๆ แผนการทั้งหมดควรได้ทำสรุปให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบเพื่ออนุมัติและดำเนินการ ครูอาจารย์ในโรงเรียนควรได้มีส่วนรับผิดชอบในแผนงานที่ได้ช่วยกันวางไว้

การดำเนินการ สำหรับความรู้สึของผู้ที่มาชมงานมักจะเป็นผลมาจากการจัดดำเนินการ ซึ่งในการดำเนินการควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้เป็นคือ จัดสิ่งของมาแสดงให้น่าสนใจ โดยคำนึงว่าผู้ชมไม่ใช้เวลาามากหรือต้องรีบดูจนเกินไป ป้ายต่างๆ ควรอ่านได้ชัดเจน น่าสนใจ จัดให้มีครูและนักเรียนคอยควบคุมงาน ผู้ชมมักจะชอบให้มีการจัดวางป้ายที่ดี ติดลูกศรที่บอกทิศทางต่างๆ ทางไปห้องน้ำหรือห้องสุขา และมีครูอาจารย์และนักเรียนคอยอำนวยความสะดวกภายในงาน ท้ายสุดควรมีเอกสารที่บอกรายละเอียดเกี่ยวกับงานแจกที่ปากทางเข้า

2. โครงการเปิดอาคาร

ลักษณะงานที่จัดในโครงการเปิดอาคารนั้นเป็นไปอย่างง่ายๆ ที่ทำกันมากที่สุดคือการเปิดอาคารเรียนโดยให้มีการเยี่ยมชมไปทั่วโรงเรียน หรือที่เรียกว่า "Open House Programs" นักเรียนและครูอาจารย์จะทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์พาผู้ชมชมรอบๆ บริเวณโรงเรียน ผู้ชมที่มาเยี่ยมจะได้รับการเข้าชมอาคารเรียน อุปกรณ์การเรียน แนะนำคณาจารย์ต่างๆ และชมสิ่งต่างๆ ที่นำมาแสดง ในกรณีนี้อาจมีการบริการเครื่องดื่ม หรือแจกของที่ระลึก อาจมีการพบกันที่หอประชุมเพื่อฟังผู้บริหารของโรงเรียนอธิบายเกี่ยวกับการศึกษาภายในโรงเรียน

สำหรับการเข้าชมอาคารของโรงเรียน บางครั้งอาจจัดในช่วงเวลาที่มีการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมได้ชมการสอนจริงๆ บางครั้งอาจจัดในตอนเย็นและค่ำ และอาจมีงานรื่นเริงหรือการประชุมของสมาคมครูผู้ปกครองด้วยก็ได้

ขั้นตอนในการดำเนินการเปิดอาคาร

1. จัดให้มีการประชุมผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเปิดอาคารล่วงหน้า ก่อนจัดงานประมาณ 3 อาทิตย์ เพื่อจะได้มีเวลาจัดเตรียมงานและเอกสารที่ใช้แจกผู้ที่จะมาเยี่ยมโรงเรียน

2. ส่งบัตรเชิญ โปรแกรมต่างๆ ที่จัดให้มีในวันเปิดอาคารให้ผู้มาเยี่ยมโรงเรียน ก่อนประมาณ 2 อาทิตย์

3. ควรมีการเตรียมการประชาสัมพันธ์ และส่งข้อมูลให้สื่อมวลชนล่วงหน้าก่อน ประมาณ 1 อาทิตย์

4. วันที่จัดงาน ควรตรวจดูว่าไม่ตรงกับวันที่มีกีฬานัดสำคัญ และงานอื่นๆ เพราะ จะทำให้มีผู้มาเยี่ยมโรงเรียนน้อยลง

5. เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนควรมีป้ายชื่อ พร้อมทั้งบอกหน้าที่ความรับผิดชอบ ติดไว้เพื่อผู้ที่มาเยี่ยมโรงเรียนจะได้ทราบว่าใครสามารถตอบข้อสงสัยของเขาได้

6. นักเรียนที่มีหน้าที่นำทาง ควรติดป้ายชื่อเช่นกัน

7. จัดให้มีสถานที่ติดต่อสอบถามตรงทางเข้าอาคารทุกอาคาร

การเปิดอาคารของโรงเรียนนั้น ควรเน้นถึงประโยชน์ของตัวอาคารว่าจะให้ ประโยชน์กับเด็กนักเรียนและคนในชุมชนอย่างไร และควรสรรเสริญประชาชนในชุมชนที่ พยายามร่วมมือกันจนทำให้เกิดอาคารขึ้นได้

บุคคลที่มีความสำคัญในชุมชน และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพยายามทำ ให้เกิดอาคารขึ้นได้นั้น ควรได้รับเชิญมาร่วมในพิธีเปิดอาคารด้วย การที่โรงเรียนลี้มเชิญคน ใดคนหนึ่งจะเป็นการทำลายความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ที่ถูกลี้ม ฉะนั้นโรงเรียนควร จัดทำรายชื่อ ตรวจสอบ และทบทวนผู้ที่โรงเรียนจะเชิญมาร่วมงานให้ถี่ถ้วน เพื่อเสี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

การเปิดอาคาร เป็นการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรับผิดชอบในการ ติดต่อกับประชาชน และสร้างความประทับใจแก่ชุมชน บุคลากรทุกคนควรได้รับการฝึกฝน มารยาทในการเข้าสังคม มีความเป็นกันเอง และแสดงความเป็นเจ้าของบ้านที่ดี นอกจากนี้ ครูอาจารย์ควรจะทราบว่าควรจะอธิบายจุดสำคัญจุดใดเกี่ยวกับการศึกษาหรือโปรแกรมที่น่า สนใจ การอธิบายต้องอธิบายอย่างแจ่มชัด โดยใช้ภาษาง่ายๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าใจ หากทำ ได้ก็จะสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ชุมชนได้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากไม่ประสบความสำเร็จก็อาจทำให้ศรัทธาของประชาชนที่พอมืออยู่บ้างหมดไป

3. การมอบรางวัล

การมอบรางวัลพิเศษแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนและเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่อำนวยความสะดวกและทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน นับว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถ

สร้างความสัมพันธ์อันดีให้แก่ระบบโรงเรียน ลูกจ้างและพนักงานที่มีผลงานดีเด่นหรือทำงานนอกเหนือไปจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทางโรงเรียนควรยกย่องและประกาศให้ทุก ๆ คน ทราบ เพื่อคนอื่น ๆ จะได้ถือเป็นตัวอย่าง และพนักงานที่มีผลงานดีเด่นจะเกิดความรู้สึกภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

สำหรับบุคคลภายนอกอาจได้รับรางวัลพิเศษจากโรงเรียน โดยการที่บุคคลเหล่านั้นได้บริจาคสิ่งของ ที่ดิน เงินทอง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนหรือการให้บริการพิเศษอื่น ๆ โดยปกติระบบโรงเรียนทั่วไปมักไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการมอบรางวัลพิเศษดังกล่าว

การต้อนรับผู้นำหรือบุคคลสำคัญ

ชุมชนแต่ละชุมชนต้องมีผู้นำของชุมชนนั้น ๆ ผู้นำบางคนมีบทบาทต่อการศึกษาของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องการศึกษาต่อผู้นำและบุคคลสำคัญดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โรงเรียน สิ่งสำคัญที่จะลืมเสียมิได้คือ โรงเรียนควรทราบว่าผู้นำหรือบุคคลสำคัญนั้น ๆ คือใคร ทั้งนี้เพื่อให้ความสะดวก และจัดโปรแกรมเข้าเยี่ยมชมนตามชั้นเรียนต่าง ๆ การจัดเยี่ยมชมนชั้นเรียนนั้นอาจทำเป็นกิจวัตรประจำวันทุก ๆ 2 สัปดาห์ โดยเชิญผู้นำเหล่านั้นเป็นกลุ่ม ครั้งละ 5-6 คน ให้มารับประทานอาหารก่อนและเยี่ยมชมนชั้นเรียนหรือเยี่ยมชมนชั้นเรียนก่อนและรับประทานอาหารภายหลัง การเยี่ยมชมนชั้นเรียนนั้นอาจนำบุคคลดังกล่าวไปดูและสังเกตการเรียนการสอนหรือตรวจตราอาคารเรียนต่าง ๆ นอกจากนั้นก่อนกลับควรจัดให้มีการบรรยายสรุปและตอบข้อซักถามได้ ด้วยวิธีการนี้ หากชุมชนไม่ใหญ่นักทางโรงเรียนจะสามารถผูกมิตรกับผู้นำของชุมชนและบุคคลสำคัญได้หมดในระยะเวลาอันสั้น แต่การจัดโปรแกรมเช่นนี้จะต้องได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก ทั้งครู อาจารย์ และนักเรียน ซึ่งจะต้องแสดงความเป็นกันเองและเป็นเจ้าของบ้านที่ดี

4. การอนุญาตให้ชุมชนใช้สถานที่และอุปกรณ์การเรียน

นโยบายที่จะส่งเสริมให้ชุมชนในรูปของบุคคล กลุ่ม และองค์การได้เข้ามาใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนในตอนเย็น ในระหว่างเปิดภาคเรียนและเวลาอื่น ๆ ซึ่งไม่กระทบกระเทือนเวลาเรียนตามปกติ เหล่านี้จัดได้ว่าเป็นนโยบายที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

 โดยปกติโรงเรียนจะมีอาคารเรียนที่มีห้องเรียนซึ่งประชาชนสามารถใช้จัดเป็นที่ประชุมหรืออาจใช้ห้องประชุมโดยเฉพาะ นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีสนามกีฬา สนามบาส-

เกดบอล และห้องอาหารที่ประชาชนในชุมชนขอใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้ เช่น ห้องอาหารอาจใช้สำหรับการจัดเลี้ยงของชุมชน สนามกีฬา สนามบาสเกตบอล อาจใช้ในการแข่งขันกีฬา การจัดนิทรรศการ และจัดโปรแกรมสันทนาการของชุมชน ห้องประชุมของโรงเรียนนอกจากใช้ประชุมแล้ว อาจใช้จัดฉายภาพยนตร์ แสดงละคร และสิ่งบันเทิงอื่นๆ

ศูนย์กลางสำคัญของการเรียนการสอน หรือห้องสมุด โรงเรียนควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม จัดหาหนังสือเบาสมอง ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ที่ประชาชนในชุมชนให้ความสนใจไว้ให้บริการ

การเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ของโรงเรียน ทางโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น กำหนดช่วงเวลาที่ยินยอมให้ใช้ วัตถุประสงค์ที่อยู่ในข่ายอนุญาตได้ วิธีการอนุญาต ความรับผิดชอบในการใช้ พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ชุมชนทราบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ควรแน่ใจว่าให้ความเสมอภาคแก่ชนทุกๆ กลุ่มในชุมชน

กฎเกณฑ์ควรระบุรายละเอียด และวัตถุประสงค์ในการใช้ คำชี้แจงควรกำหนดว่าให้ใช้เป็นประโยชน์และเพื่อสวัสดิการ ควรมีการกำหนดอัตราค่าบริการการประกันความเสียหาย

การจัดงานแต่งงาน งานสังสรรค์รื่นเริงของชุมชนโดยใช้สนามกีฬาและการยืมอุปกรณ์เครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องดนตรี เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชนได้ แต่ถ้าหากไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์และความรับผิดชอบที่แน่นอนแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ซึ่งจะกลายเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี

5. การศึกษาผู้ใหญ่

การขยายโอกาสการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ที่พ้นวัยเรียนแล้ว จัดว่าเป็นบริการอย่างหนึ่งที่โรงเรียนสามารถจัดให้แก่ชุมชน โปรแกรมนั้นอาจจัดได้หลายแบบคือ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ทั้งในด้านวัฒนธรรมและการปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนาชีวิตและสนองความต้องการที่จะปรับปรุงตนเอง มีหลักสูตรเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนเบื้องต้น โปรแกรมการสอนอาจเป็นได้ทั้งทางวิชาการ หรือเพื่อการสอบเทียบ และเป็นการสอนทางด้านวิชาชีพ

ความต้องการของการศึกษาผู้ใหญ่

โปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อให้กว้างขวางพล และให้เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดควรประกอบด้วย ความเชื่อของเจ้าหน้าที่โรงเรียนว่าผู้ใหญ่ต้องการศึกษาเพื่อเขยิบฐานะของตน และอาจจะมีมากกว่าที่นักวิชาการและนักการศึกษาคาดคิด การคาดคะเนอาจทำได้เที่ยงตรงพอสมควร หากมีการแบ่งประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ออกเป็นประเภทโดยจัดแยกออกตาม อายุ เพศ การศึกษา พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ฐานะครอบครัว ความสัมพันธ์ในกลุ่ม ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการในแต่ละส่วน หรือจัดให้มีการประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและเพื่อแนะนำโปรแกรมของกิจกรรมที่เหมาะสม

การเผยแพร่การศึกษาผู้ใหญ่

การทำให้การศึกษาผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จ คือการทำให้ประชาชนในชุมชนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาจะได้รับจากการศึกษา แนวความคิดในการเผยแพร่การศึกษาผู้ใหญ่มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ผลที่ได้รับจากการศึกษาโดยใช้การติดต่อสื่อสารทางวิทยุ
2. ลงข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับรายละเอียดในการลงทะเบียนหลักสูตร และจำนวนประชาชนที่เข้าเรียน
3. ให้ประชาชนที่สนใจกรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับการแนะนำหลักสูตร
4. จัดเตรียมแบบประเมินผลให้ผู้เข้าเรียนได้ประเมินผลการสอนในชั่วโมงสุดท้ายของการสอน และให้ผู้เรียนแนะนำหลักสูตรอื่นๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้หลักสูตรสมบูรณ์
5. จัดทำสิ่งพิมพ์ที่ให้ข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับหลักสูตร การลงทะเบียนและอื่นๆ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนในชุมชนทราบ

การควบคุมการบริหารงาน

วิธีการควบคุมการบริหารงานมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาการศึกษาของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งเป็นทั้งฝ่ายวางแผน ดำเนินการสั่งงาน และจัดหางบประมาณ มีบุคลากรประจำหน้าที่นี้เทศและสอน
2. สภาการศึกษาควบคุมเป็นบางส่วน โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานของชุมชนอื่นๆ โดยมีความรับผิดชอบร่วมกันในทุกระดับ

3. ควบคุมโดยเอกชน และกลุ่มที่ไม่ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว สภาการศึกษา หรือทางราชการเพียงแต่อำนวยความสะดวกที่และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่างๆ โดยอาจเรียกเก็บหรือไม่ เรียกเก็บค่าใช้จ่ายสำหรับน้ำ ไฟฟ้า และงานภารโรง

สำหรับในประเทศไทยเมื่อยังไม่มีสภาการศึกษา ศึกษาธิการหรือหัวหน้าส่วน การศึกษาฯ อาจเป็นผู้ดำเนินการได้เช่นเดียวกัน แต่ไม่ว่าจะดำเนินการในรูปแบบใดก็ตามใน สามวิธีดังกล่าวก็ยังคงถือว่าไม่มีการดำเนินการเลย หรือปล่อยให้เอกชนจัดทำในรูป “การกวาด วิชา” เพื่อการค้า ซึ่งผิดกับนโยบายการศึกษาของรัฐในแง่การจัดบริการการศึกษาเพื่อทุกๆ คน เพราะการกวาดวิชาต้องมีการซื้อหากันด้วย ค่าเล่าเรียนที่ค่อนข้างสูงและเป็นปัญหาสำหรับ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

โอกาสในการจัดโปรแกรม ความจริงในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย โปรแกรมการศึกษาใดๆ ก็ดูจะมีความต้องการอยู่ทั้งนั้น แต่โปรแกรมที่จะจัดก็ควรจะให้ สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคลและสังคมมากที่สุดด้วย ตัวอย่างในสังคมที่เจริญแล้ว การศึกษาผู้ใหญ่อาจเน้นหนักไปในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และการสนทนากาการ เช่น ศิลปะ ดนตรี นาฏกรรม โคลง ฉันท์ กลอน ในสังคมที่มีปัญหา เช่น ความแตกแยกในเชื้อชาติ การเรียน อาจเน้นอยู่ที่การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ การพัฒนาชุมชน แต่สำหรับประเทศไทยที่มีปัญหามากในสังคมทั่วไปเห็นจะเป็นเรื่องผู้ใหญ่ไม่รู้หนังสือ และ เรื่องปากเรื่องท้อง ดังนั้นการศึกษาผู้ใหญ่จึงมุ่งไปสู่การสอน การอ่านเขียน และการอาชีพ และในการจัดโปรแกรมนั้นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับ การได้ศึกษา ชุมชนในด้านสภาพการณ์ปัญหาและความต้องการ ตลอดจนการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

ผลทางการประชาสัมพันธ์ นับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้ชุมชนมี ความซาบซึ้งในบริการที่โรงเรียนได้จัดให้ ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับบุคลากรผู้สอน และ ทำให้ชุมชนมีความมั่นใจต่อโรงเรียนยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทย คือการ พัฒนาความไม่รู้หนังสือ การพัฒนาอาชีพ และเศรษฐกิจของชาติ และยังเป็น การให้ความหวังแก่ทุกคนในชาติด้วยสุภาพจิต ที่ว่า “ไม่มีใครแก่เกินเรียน”

กิจกรรมนักเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิจกรรมของนักเรียน เป็นลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งที่ได้ทำกันมาเป็นเวลานาน ทั้ง กิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร เช่น กีฬาต่างๆ ศิลปการละคร ดนตรี การจัดทำสิ่งดี

พิมพ์ต่างๆ และการจัดตั้งชุมชนต่างๆ กลุ่มดังกล่าวมานี้เป็นที่รู้จักกันในลักษณะของกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเหล่านี้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแบบใหม่ ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการแยกจากกันอย่างเด็ดขาดจากหลักสูตร และถือว่าการศึกษานั้นๆ มีส่วนในการพัฒนาการเจริญเติบโตของเด็ก และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา ซึ่งลักษณะเด่นนี้ก็ยังคงถูกรักษาเอาไว้ เพราะผู้ใหญ่และนักการศึกษาส่วนใหญ่ยังคงคิดว่ากิจกรรมของนักเรียนนั้นแตกต่างจากประสบการณ์ทางการศึกษาอื่นๆ ที่นักเรียนจะได้รับในการเรียนวิชาต่างๆ

คุณค่าในการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

กิจกรรมของนักเรียนเป็นวิธีการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนในชุมชนและเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งว่าเป็นกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นค่านิยมที่ตืออย่างหนึ่งของสังคมเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเหล่านี้มีข่าวและเรื่องราวใหม่ๆ ที่ทำให้มีผู้สนใจในทัศนคติของชีวิตนักเรียน และในเรื่องที่เขาสนใจ
2. เป็นโอกาสที่ดี ทำให้พ่อแม่และผู้ปกครองได้เห็นว่าคุณภาพเด็กนักเรียนทำอะไรกันบ้าง และประสบผลสำเร็จในเรื่องนั้นๆ อย่างไร
3. ทำให้พ่อแม่ให้ความสนใจในเรื่องที่บุตรหลานของตนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ อยู่
4. ช่วยให้พ่อแม่และผู้ปกครองหมดข้อสงสัยเมื่อได้รับรู้สิ่งที่ดีของโรงเรียนในเรื่องงานและประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับภายใต้คำแนะนำของครูที่มีความสามารถ
5. ทำให้พ่อแม่และผู้ปกครองสามารถตัดสินใจว่าสิ่งใดที่เด็กควรได้รับการเตรียมการอย่างเหมาะสมต่อชีวิตในปัจจุบันและอนาคต
6. ช่วยให้พ่อแม่เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าโรงเรียนมีอิทธิพลอย่างไรต่อความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก
7. ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน
8. เสริมสร้างความมีน้ำใจ (Spirit) ในหมู่เด็กนักเรียน
9. ให้โอกาสอันดีแก่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน

การพิจารณาในด้านการศึกษา

นักเรียนที่มีความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้น คนในสังคมมักจะไม่มีใครคิดว่าดี และมองไม่เห็นความสำคัญเท่าใดนัก เว้นไว้แต่ว่ากิจกรรมเหล่านั้นมีท่าทางที่น่าสนใจ

และดีจริงๆ ข้อพิจารณาเหล่านั้นตามความเป็นจริงแล้วเป็นหลักการที่จะต้องปกครองและให้การดำเนินงานองค์การหรือหน่วยงาน ดังนี้คือ

1. โครงการในกิจกรรมของนักเรียนจะต้องแสดงออกถึงจุดประสงค์อันแท้จริงของการศึกษาและการปฏิบัติของนักเรียนในอันที่จะทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง

2. คณะกรรมการการศึกษาจะเป็นผู้ช่วยเหลือทางการเงินตามความเหมาะสม นอกเหนือไปจากความช่วยเหลือทางการสอน ซึ่งจะไม่มีกิจกรรมใดๆ ของนักเรียนที่นักเรียนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

3. กิจกรรมของนักเรียนจะดำเนินงานโดยนักเรียน ภายใต้คำแนะนำของครูซึ่งจะเป็นโอกาสให้เขาได้พัฒนาความรู้สึกนึกคิด และความคิดริเริ่มใหม่ๆ สนับสนุนให้มีความรับผิดชอบและลักษณะอื่นๆ ในการศึกษา

4. กิจกรรมของนักเรียนจะต้องไม่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จุดประสงค์จริงๆ จะต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาของกิจกรรมและตัวนักเรียนเอง

5. พ่อแม่และผู้ปกครองจะได้รับการมีส่วนร่วมเพื่อทำให้โครงการกิจกรรมก้าวหน้าขึ้นและเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดจนการดำเนินงานให้เป็นรูปเป็นร่างบางอย่าง

6. กิจกรรมทั้งหมดจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง

ประเภทของกิจกรรม

แทบจะไม่มีโรงเรียนไหนที่ไม่มีโครงการกิจกรรมนักเรียน มีกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และหลายแบบสำหรับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษา กิจกรรมของนักเรียนจะนำความสำคัญมาสู่โรงเรียน เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน และการสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนของชุมชน

กิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับเรื่องการแข่งขัน เช่น การแข่งขันกีฬา มากกว่ากิจกรรมอื่นๆ กิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ การละคร เศรษฐศาสตร์ หรืออื่นๆ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการติดตามในเรื่องกิจกรรมของโรงเรียนพอสมควร และได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในสื่อมวลชน การแข่งขันต่อสู้สะท้อนให้เห็นผลโดยตรงของจุดประสงค์แห่งการศึกษา และเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยเกียรติและความยุติธรรม ในขณะที่กิจกรรมบางอย่าง เช่น การได้วาที กลอนสด คหกรรม หรือศิลปะ อาจไม่ดึงดูดใจคนเท่าที่ควร

กิจกรรมบันเทิง

กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการละคร หรือดนตรี เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจบิดามารดาผู้ปกครองและเพื่อนๆ ของนักเรียน เช่นเดียวกับคนในชุมชน ผู้เล่นหรือผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมมักมีชื่อเสียงเป็นพิเศษ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถ เช่น การพูด การใช้ภาษา ความสมบูรณ์ของร่างกาย และความเชื่อมั่นต่อหน้าผู้ชม ผู้ดูจะให้ความสนใจและรู้สึกประทับใจในรายละเอียดปลีกย่อย เช่น การให้แสง การจัดฉาก เวที และเสื้อผ้า

โรงเรียนหลายโรงเรียนให้ความสนใจและเห็นคุณค่าของการเล่นดนตรี อาจจัดให้มีวงดนตรีโรงเรียน วงออร์เคสตรา สโมสรร้องเพลง และคณะนักร้องประสานเสียง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยปกติจะเปิดสอนหรือให้ฝึกซ้อมในช่วงระยะเวลาก่อนหรือหลังชั่วโมงเรียนหรือในระหว่างเวลาที่เปิดให้นักเรียนเข้าสโมสร แต่มีหลายโรงเรียนได้จัดเป็นหลักสูตรที่มีการเรียนและการฝึกซ้อมในชั่วโมงเรียน

โอกาสที่จะแสดงดนตรีของนักเรียนมีอยู่หลายกลุ่มดนตรีสามารถกำหนดตารางการแสดงที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อื่นได้ เช่น การเปิดหรือปิดการประชุม พิธีรับประกาศนียบัตร และการแสดงละคร เป็นต้น หรืออาจจะมีการแสดงดนตรีในโอกาสเปิดการแข่งขันกีฬา หรือแสดงในงานฉลองของชุมชน นอกจากนั้นอาจได้รับเชิญไปแสดงในงานชุมนุมของสโมสร แสดงออกรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ถ้าหากว่าไม่เป็นอุปสรรค หรือเป็นปัญหาในการศึกษา

ในบรรดากลุ่มดนตรีทั้งหมด กลุ่มวงดุริยางค์จะเป็นกลุ่มวงดนตรีที่เด่นที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนผู้เล่น การแต่งกายและการเดินทางเหวด ผู้อำนวยการวงดุริยางค์ต้องฝึกซ้อมและเตรียมการทุกครั้งที่จะมีการแสดง เพื่อสร้างความประทับใจให้กับชุมชนซึ่งเป็นผลสะท้อนมาสู่โรงเรียน

การแสดงละคร

การแสดงละครไม่ว่าจะเป็นการแสดงละครโรงใหญ่ การแสดงละครสั้น หรือการแสดงหุ่น ก็เป็นที่ดึงดูดใจประชาชนในชุมชนหลายกลุ่มให้มาชมการแสดงของนักเรียน สำหรับผู้ปกครองที่บุตรหลานของตนได้ร่วมแสดงด้วย จะให้ความสนใจเป็นพิเศษและจะมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับค่าแต่งตัวของนักแสดง หรืออาจให้ยืมเครื่องใช้ เฟอร์นิเจอร์ประดับฉาก หรือออกค่าใช้จ่ายในการสร้างเวที ซึ่งในบางกรณีบุคคลเหล่านั้นจะมีส่วนร่วมในการจัดการแสดงละครโดยตรง

การทำศนศึกษาออกโรงเรียน

การไปทัศนศึกษาออกโรงเรียน ในสถานที่ที่น่าสนใจ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่นั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน ครู และผู้ปกครอง บางโรงเรียนอาจเชิญผู้ปกครองนักเรียนให้ร่วมเดินทางไปด้วย ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่จะยินดีที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน และจะได้คลายความกังวลเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง

การแข่งขันกีฬา

บางครั้งความมีชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านกีฬาและกรีฑานั้น อาจนำมาซึ่งผลประโยชน์ได้ที่โรงเรียนไม่ต้องการบางอย่าง เช่นค่าใช้จ่ายในการแข่งขัน ค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์กีฬา ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

ประชาชนส่วนใหญ่ที่ชอบดูกีฬาจะให้ความนิยมยกย่องทีมกีฬาที่มีความพร้อมอย่างเต็มที่ บางครั้งการให้ความสนใจด้านกีฬานั้นจะมีมากจนกระทั่งไปไกลเกินขอบเขต กล่าวคือ เขาเหล่านั้นจะให้ความสนับสนุนทุกอย่างแก่นักเรียน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เสียการเรียนได้ เพราะเขาไม่ได้คิดว่าการกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา คิดแต่เรื่องแพ้ชนะเป็นสำคัญ แต่มีประชาชนอีกบางกลุ่มที่ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการแพ้ชนะ เขาจะให้คุณค่าของการศึกษา โดยสังเกตดูทีมกีฬาแต่ละทีมว่ามีการจัดองค์การ การวางแผนไว้อย่างดีหรือไม่ ก่อนการแข่งขัน ผู้บริหารโรงเรียนต้องแน่ใจว่าทางโรงเรียนมีผู้จัดการทีมและมีการจัดองค์การของทีมกีฬาโรงเรียนไว้ดีหรือยังและแน่ใจว่าลูกทีมมีการปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งของผู้จัดการทีมหรือไม่ และที่สำคัญที่สุดคือผู้เล่นกีฬาเหล่านั้น มีน้ำใจเป็นนักกีฬาหรือไม่

การจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน เช่น การจัดละคร, วงดนตรี และการกีฬาทางโรงเรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมเหล่านี้พอสมควร ทำให้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมาก เนื่องจากผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนไม่ได้ตั้งขึ้นเพื่อความบันเทิงต่างๆ และไม่ได้หวังที่จะแสวงหากำไร ดังนั้นบิดามารดาและผู้ปกครองบางคนจึงไม่เข้าใจที่จะต้องเสียค่าชมกิจกรรมต่างๆ ทั้งๆ ที่บุตรหลานของตนก็เป็นผู้แสดงร่วมอยู่ด้วย ซึ่งผู้ปกครองบางคนก็ไม่อาจออกค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนไม่ได้คิดถึงเรื่องนี้

ประชาชนทุกคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม ได้ถกเถียงกันถึงเรื่องที่จะลดค่าใช้จ่ายด้านกิจกรรมต่างๆ ลง มีผู้เสนอความคิดเห็นว่าเงินที่ได้เหล่านี้จะได้นำไปช่วยสนับสนุนกิจกรรม

ของนักเรียนและเป็นสิ่งจำเป็น การให้โรงเรียนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะทำให้ภาษีเพิ่มขึ้นได้

ในสังคมที่กิจกรรมของนักเรียนมีคณะกรรมการศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือออกค่าใช้จ่ายให้ และไม่ต้องอาศัยการเก็บเงินจากผู้ปกครองเลย ผลที่ออกมา คือ มีผู้ให้ความสนใจกิจกรรมของนักเรียน และให้ความสนใจโรงเรียนมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจในกิจกรรมของนักเรียนและจุดประสงค์ของการศึกษาดีขึ้น

กิจกรรมทางด้านสังคม

กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่การจัดงานสังสรรค์ งานเลี้ยงน้ำชา หรือเต้นรำ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครองของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองเข้าใจดีว่ากิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมตัวของเด็กนักเรียนในการเข้าสังคมในภายหน้า กิจกรรมดังกล่าวจะดำเนินไปด้วยดีถ้าผู้ปกครองและโรงเรียนร่วมมือให้ความสนับสนุนและดูแลอย่างใกล้ชิด

งานสังคม เช่น งานสังสรรค์ งานเต้นรำ มีความสำคัญมากเพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กนักเรียนมีสปีริต และมีประสบการณ์ในสังคมมากขึ้น

บิดามารดาและผู้ปกครองอาจยอมรับงานสังสรรค์ หรืองานเต้นรำที่จัดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราวในเวลาไม่ตึกนัก แต่อาจมีปัญหาตอนที่งานเลิกดึกเกินไปหรือบุตรหลานของตนไม่กลับบ้านในเวลาอันสมควร และการจัดงานดังกล่าวต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ปัญหาเหล่านี้ล้วนทำความยุ่งยากใจให้แก่ผู้ปกครองพอสมควร ฉะนั้นโรงเรียนต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการระบุสถานที่ที่จัดงานและเวลาเลิกงานเพื่อจะได้เกิดความพึงพอใจด้วยกันทุกฝ่าย

การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ

ชมรมและชุมนุมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กนักเรียน โดยเฉพาะที่เป็นวัยรุ่น พึงพอใจกับความสนใจส่วนตัวและส่วนรวม มีการจัดแบ่งกลุ่มตามความสนใจของแต่ละคน เช่น ชุมนุมลูกเสือ เยาวชน ซึ่งเน้นหนักในด้านจรรยาและสปีริตต่าง ๆ ชุมนุมทางด้านวิชาการ เช่น ชุมนุมฝรั่งเศส ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมคณิตศาสตร์ และชุมนุมอื่น ๆ เช่น ชุมนุมพวกสะสมของเก่า แสตมป์ ศิลปหัตถกรรม และชุมนุมเต้นรำ เป็นต้น

ชุมนุมดังกล่าว ช่วยให้บิดามารดาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนได้โดยการเข้ามาชม หรือให้คำแนะนำด้านเทคนิคต่าง ๆ หรือมาร่วมในการจัดนิทรรศการและอื่น ๆ

สถานักเรียน

เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กนักเรียนออกมาเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ องค์การหรือสถานักเรียน จะเข้ามาบริหารโรงเรียนภายใต้กฎธรรมนุญของโรงเรียนเป็นฝ่ายบัญญัติกฎเกณฑ์ และระเบียบการใช้บังคับนักเรียน และเป็นผู้ตัดสินใจนโยบายบางอย่าง รวมทั้งการให้บริการแก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ด้วย

สถานักเรียนมีหน้าที่ดังนี้คือ

1. วางแผนและดำเนินการการเลือกตั้งในโรงเรียน
2. ก่อตั้งและดำเนินการโฆษณาหรือการปรับปรุงโรงเรียนและชุมชน
3. ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักเรียนในเรื่องนโยบายของการศึกษา
4. จัดพิมพ์คู่มือนักเรียน
5. จัดการอภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับงานของนักเรียน
6. ให้ความอุปถัมภ์ในกิจกรรมต่างๆ
7. ตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมการดำเนินกิจการพิเศษบางอย่าง

สถานักเรียนที่ดีนั้นนับได้ว่าเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนมาก จะกระตุ้นให้นักเรียนหันมาให้ความสนใจโดยตรงในความเป็นนักเรียนและโรงเรียนมากขึ้น และสอนให้นักเรียนเข้าใจในความหมายของสังคมและกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งผลงานของสถานักเรียนนั้นจะเป็นที่ชื่นชอบของพ่อแม่และสมาชิกของสังคมมากที่สุด หนังสือพิมพ์ก็มักลงข่าวเผยแพร่กิจกรรมของสถานักเรียนเสมอ และจะเป็นที่สนใจของสังคมมาก ซึ่งผู้ที่ติดตามข่าวอยู่เสมอจะประทับใจในความสามารถ ซึ่งการแสดงออกและความคิดเห็นต่างๆ ที่น่าสนใจของนักเรียน

โครงการสมัชชาโรงเรียน

โครงการสมัชชาโรงเรียนเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาเอกภาพของโรงเรียน และในการกระตุ้นสปีริตแก่โรงเรียน ให้อิทธิพลแก่ความคิดของชุมชน ตลอดจนเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปในตัวด้วย จะสามารถทำให้นักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้น และได้รับผลดีจากการมีส่วนร่วมพอสมควร กิจกรรมของโครงการเช่นนี้อาจประกอบด้วย ละครที่แต่งขึ้นโดยนักเรียน การอภิปรายงานแสดงหัตถกรรม นิทรรศการต่างๆ ได้ว่าที่ในญาติที่เกี่ยวกับนักเรียน งานแสดงดนตรี ภาพเขียน แข่งรถ และปาฐกถาโดยวิทยากรนอกโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

ความกระตือรือร้นของนักเรียนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ จะทำให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เมื่อลูกๆ นำเรื่องราวเหล่านี้มาเล่าให้พ่อแม่ฟัง ซึ่งพ่อแม่ได้เรียนรู้และเข้าใจระบบการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ จากลูกหลานได้ดียิ่งขึ้น และจะนำไปสู่ความซาบซึ้งในจุดประสงค์ของการศึกษาในที่สุดได้

การจัดองค์การในชั้นเรียน

การจัดองค์การในชั้นเรียน จะพบได้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จะมีน้อยมากในระดับประถม แต่ละชั้นเรียนจะเลือกคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อจัดตั้งโครงการขึ้น งานเหล่านี้จะได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือโดยผู้ปกครอง ซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งมาจากอาจารย์ใหญ่ หรือได้รับการเลือกมาจากนักเรียนในชั้นเรียน นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกจะดำเนินการบางอย่าง เช่น โครงการสมัชชาโรงเรียน การจัดทัศนศึกษาประจำปี การแข่งรถ กีฬา เดินร่ำ งานสังสรรค์ และงานหนังสือพิมพ์ รวมทั้งกิจกรรมการให้บริการต่างๆ ภายในขอบเขตที่จำกัดพอสมควร ซึ่งโครงการนี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนพัฒนาตัวเองมากขึ้น และจะส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนยิ่งขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีเพื่อนฝูงในสังคมมากขึ้น

การจัดทำสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมาก และโรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งมีการจัดทำสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น วารสาร หนังสือรายปี คู่มือ นิตยสาร และจุลสารต่างๆ สำหรับนักเรียน กิจกรรมทางด้านหนังสือพิมพ์เหล่านี้ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการรวบรวมและเขียนข่าว เสนอหัวข้อปัญหาต่างๆ และควบคุมธุรกิจต่างๆ หนังสือพิมพ์บางฉบับสะท้อนภาพของชีวิตประจำวันในโรงเรียน กิจกรรมของชั้นเรียน หรือผู้ที่ได้คะแนนดีเด่นในการศึกษา เหตุการณ์นอกเหนือหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เหตุการณ์ในชุมชนที่มาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนของสมาคมศิษย์เก่าและความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน

บิดามารดาและผู้ปกครองส่วนใหญ่จะอ่านสิ่งพิมพ์เหล่านี้ที่เด็กนักเรียนนำกลับไปบ้าน และสนใจในหัวข้อต่างๆ เป็นต้นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน สิ่งที่เด็กนักเรียนทำในชั้นเรียน จำนวนนักเรียนดีเด่น หรือคำอธิบายในเรื่องการบริการสุขภาพ การแนะนำ และอื่นๆ ศิษย์เก่าเป็นจำนวนมากยังให้ความสนใจกับข่าวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเดิมของตัวเองเช่นเดียวกับครู คณะกรรมการโรงเรียน และผู้บริหารงานให้ความสนใจกับหนังสือพิมพ์นี้อย่างมาก

หนังสือรายปีและรายครึ่งปี โดยทั่วไปจัดพิมพ์โดยนักเรียนที่อยู่ชั้นปีสุดท้าย ภายในเล่มประกอบด้วยรูปของผู้ที่จะจบการศึกษา ผู้อุปถัมภ์หนังสือ คณะกรรมการผู้บริหาร โรงเรียน และองค์การของนักเรียน นอกจากนี้ก็ยังมีปฏิทินที่แสดงให้เห็นเหตุการณ์เด่นๆ และสำคัญของโรงเรียน นักเรียนที่อยู่ชั้นปีสุดท้ายส่วนใหญ่มักถูกบังคับให้ซื้อหนังสือนี้เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในการจัดทำหนังสือ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์อยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ข้องใจกันอยู่ว่า หนังสือนี้มีคุณค่าทางการประชาสัมพันธ์พอหรือไม่ ในขณะที่หลักสูตรการเรียนก็ต้องถูกจำกัด และหนังสือนี้ก็อ่านกันในช่วงระยะเวลาอันสั้น

คู่มือมักเป็นที่รวบรวมและเรียบเรียงบทความโดยนักเรียนที่อยู่ชั้นปีสุดท้าย ประกอบด้วยรายละเอียดต่างๆ เช่น กฎข้อบังคับของโรงเรียน ประเพณีต่างๆ ของโรงเรียน คำแนะนำเรื่องสุขภาพ กิจกรรมของนักเรียน เรื่องของความดีความชอบและรางวัลต่างๆ เพลงประจำโรงเรียน หลักสูตรที่เปิดสอน เงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา และอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนและผู้ปกครองในการที่จะได้ทราบรายละเอียดต่างๆ ของโรงเรียน และจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจในระบบการศึกษาดีขึ้น

นิตยสารและวารสารจะพิมพ์ในโรงเรียนใหญ่ๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น จุดประสงค์ก็เพื่อส่งเสริมด้านวรรณศิลป์ และส่งเสริมการเขียนให้เป็นที่แพร่หลาย แม้ว่าหนังสือเหล่านี้จะมีเนื้อหาสาระน้อย แต่ก็ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในผลงานที่เขาทำขึ้นภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ได้ดีทีเดียว หนังสือพวกนี้จะประกอบด้วยโคลงของเด็กและเรื่องสั้นสำหรับเด็กๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กๆ ได้เข้าใจในคุณค่าของศิลป์ได้ดีมากประการหนึ่งซึ่งทำให้เขาสนใจและสนุกสนานไปกับเนื้อหาสาระที่ดี

การหาโฆษณา

การขอความช่วยเหลือในการโฆษณา และการซื้อสินค้า หรือสิ่งของที่นักเรียนจัดทำขึ้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีการโฆษณาตีพิมพ์ในโปรแกรมของการแสดงต่างๆ หรือในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือรายปี เงินที่ได้ก็จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ และนำผลกำไรมาช่วยกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การจัดท่องเที่ยวของโรงเรียน เป็นต้น

โรงเรียนที่อนุญาตให้เด็กนักเรียนไปหาโฆษณาตามร้านค้าต่างๆ จะต้องคอยตักเตือนให้เด็กอยู่ในขอบเขตที่ดี ไม่ไปรบกวนชุมชน วิธีที่ดีที่สุดคือการห้ามเด็กและจำกัดการขายให้อยู่ในขอบเขตของโรงเรียนเท่านั้น

การเพิกเฉยในการเรียน

นอกจากงานมหรสพในสังคมแล้ว ยังมีกิจกรรมในชั้นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกหลักสูตร ที่ทำให้นักเรียนต้องละทิ้งบทเรียนในกิจกรรมบางอย่างหลังจากได้รับประทานอาหารค่ำแล้ว เด็กต้องกลับไปโรงเรียนเพื่อซักซ้อมในกิจกรรมและงานแสดงทำให้เวลาที่ต้องเล่าเรียนหนังสือต้องลดลง

บิดามารดาและผู้ปกครองเด็กนักเรียนจะมีความวิตกกังวลอย่างมากเมื่อผลการเรียนของเด็กต่ำลงจากเดิม แม้ว่าผู้ปกครองจะเข้าใจและเห็นคุณค่าของกิจกรรมต่างๆ แต่ก็อาจจะต้องระงับการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของลูกหลานของตนบางกิจกรรม หรืออาจขอร้องให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่มีตารางเวลาแน่นอน หรืออาจขอร้องให้ผู้อุปถัมภ์การจัดกิจกรรม งดการอุปถัมภ์กิจกรรมที่ต้องทำนอกเหนือเวลาเรียน

พิธีรับประกาศนียบัตร

พิธีรับประกาศนียบัตร จะจัดขึ้นเพื่อนักเรียนปีสุดท้ายของโรงเรียน พิธีดังกล่าวประกอบด้วยการให้โอวาทของประธาน การกล่าวสุนทรพจน์ของสมาชิกที่สำคัญๆ บางคนและผู้กล่าวคำอวยพร ซึ่งอาจเป็นอาจารย์ใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงของวงการการศึกษา มีการมอบรางวัลแก่ผู้เรียนดี และการแจกประกาศนียบัตร และอาจมีการพูดถึงผลงานของโรงเรียนในรอบปีที่ผ่านมา สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง และปัญหาต่างๆ เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การปฏิบัติตัวของนักเรียน

การปฏิบัติตัวของนักเรียนมีอิทธิพลอย่างมากต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในชุมชน การที่นักเรียนมีความประพฤติดี มารยาทเรียบร้อยจะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน และจะทำให้ประชาชนในชุมชนมีความสนใจและพึงพอใจเป็นอย่างมาก แต่ถ้านักเรียนมีความประพฤติไม่ดีชอบก่อเรื่องวุ่นวายอยู่เสมอ ก็จะเป็นที่ตำหนิติเตียน และทำให้โรงเรียนเสียชื่อเสียง ฉะนั้นโรงเรียนจะต้องควบคุมและแนะนำ ตลอดจนสั่งสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักประพฤติตนเป็นคนดี และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

การเผยแพร่โครงการ

คนส่วนมากที่สนใจในกิจกรรมของนักเรียน ต่างเห็นความสำคัญของการเผยแพร่โครงการ โดยการที่นักเรียนรวบรวมโครงการต่างๆ และการเผยแพร่โครงการคือตารางหรือ

หมายกำหนดการที่ประกาศข่าวใหม่ ๆ ของโครงการของนักเรียน เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบ และหันมาให้ความสนใจมากขึ้น อาจจัดทำขึ้นในลักษณะต่าง ๆ กันแล้วแต่กิจกรรม เช่น

1. เผยแพร่ข่าวโดยตรงแก่ชุมชนหรือโซวภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องราวในกิจกรรมนั้น ๆ
2. หนังสือพิมพ์ของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อโครงการที่แน่นอน ทำให้ผู้ที่มาชมงานเกิดความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของโครงการนั้น ๆ
3. จัดทำปฏิทินกิจกรรมโดยส่งทางไปรษณีย์ หรือจัดพิมพ์ในหนังสือพิมพ์
4. จัดงานนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจ
5. แสดงเหตุการณ์สำคัญ ๆ ของโรงเรียน
6. เชิญพ่อแม่และผู้สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
7. เชิญกลุ่มผู้นำและข้าราชการในชุมชนมาร่วมกิจกรรม
8. จัดพิมพ์เอกสารให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด หรือบางส่วนแจกจ่าย
9. จัดทำเอกสารอธิบายงานของเด็กที่แตกต่างกัน
10. ให้เด็กพูดต่อหน้าสาธารณชนถึงทัศนคติและงานในกิจกรรม
11. จัดทำรายงานให้ศิษย์เก่าทราบ และเชื้อเชิญศิษย์เก่ามาร่วมกิจกรรมด้วย
12. จัดพิมพ์โปสเตอร์โฆษณากิจกรรมของโรงเรียน
13. ประกาศรายการกิจกรรมของโรงเรียนทางสถานีวิทยุ

กิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนชุมชนก้าวหน้า

การดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์และอุดมการณ์ที่เป็นนามธรรม ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสภาพความเป็นจริง ผู้บริหาร ครู และสมาชิกในชุมชนต้องร่วมกันพิจารณาถึงบทบาทของโรงเรียน เพื่อช่วยแก้ปัญหาของชุมชน ตลอดจนหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นในโรงเรียนอีกด้วย ฉะนั้น การที่โรงเรียนชุมชนจะดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายได้ต้องอาศัยกิจกรรมหลายอย่าง ดังที่บ๊าเพ็ญ วงศ์ศรีแก้ว (2527 : 272) ได้อธิบายไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้นำของโรงเรียน เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้โรงเรียนพัฒนา ผู้นำโรงเรียนต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1.1 มีความสนใจต่อการพัฒนาโรงเรียน และสามารถกระตุ้นให้ผู้มีความเกี่ยวข้อง ผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชา ครู ประชาชนทั่วไป ให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้นที่จะ

พัฒนาโรงเรียน และผู้นำจะต้องมีความสามารถประสานงานกับผู้บริหารระดับสูงให้มีความสนใจงานเกี่ยวกับชุมชนด้วย

1.2 มีความสามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดแรงจูงใจในการทำงานตามนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.3 มีความรอบรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ในชุมชน ที่มีผลต่อการทำให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้า

2. ครู ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยให้โรงเรียนมีการพัฒนา กล่าวคือนอกจากสอนหนังสือแล้ว ครูควรกระทำหน้าที่ต่อไปด้วย

2.1 ช่วยประสานงาน ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ

2.2 สอนให้นักเรียนตระหนักในความรับผิดชอบต่อการปรับปรุงชุมชนของตน

2.3 เน้นให้นักเรียนรู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์

2.4 ครูต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ที่มีในชุมชนนั้น เพื่อจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพของชุมชน

2.5 เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือกลุ่มต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

3. ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการมีความสำคัญมากรองมาจากผู้นำโรงเรียน เพราะอยู่ในฐานะสำคัญที่มีส่วนช่วยให้โรงเรียนพัฒนา เช่น เป็นผู้ช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับบ้านหรือกลุ่มต่างๆ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการควรจะมีคุณสมบัติเหมือนกับผู้นำโรงเรียนดังกล่าวมาแล้ว และผู้นำเหล่านี้จะทำงานได้ผลดียิ่งขึ้น หากได้มีการอบรมหลักสูตรการเป็นผู้นำท้องถิ่น

4. องค์การชุมชน โรงเรียนชุมชนควรเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินการจัดตั้งองค์การต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้เพราะองค์การที่ก่อตั้งในชุมชนนั้น มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนและชุมชน ดังนี้

4.1 องค์การชุมชนจะเป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

4.2 องค์การชุมชนจะเป็นกั้นชนระหว่างโรงเรียนกับผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ ไม่ให้มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

4.3 องค์กรชุมชนเกิดขึ้นและดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยการรวมกลุ่มของประชาชนภายใต้การทำของผู้หน้าที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมา ดังนั้น การขอความร่วมมือความช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

5. พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประชาชนมีต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ กล่าวคือ ประชาชนจะสนใจพัฒนาตนเอง ชุมชนหรือโรงเรียนก็ต่อเมื่อเขามีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอ

6. ความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐบาล โรงเรียนชุมชนจะเจริญก้าวหน้า ถ้าได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลทั้งภายในและภายนอกชุมชนนั้นๆ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลด้วย

สรุปการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนไม่ใช่แต่ว่ามีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะการสอนภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่โรงเรียนยังต้องรับผิดชอบและมีหน้าที่ต่อการศึกษาของประชาชนในชุมชน โรงเรียนจึงต้องร่วมมือร่วมใจกับชุมชน ดำเนินงานเพื่อให้การศึกษาเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคนในชุมชน โรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้นๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชุมชน และสามารถดำรงชีวิตในชุมชนอย่างมีความสุข

ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรของโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชนนั้น ต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี เพื่อโรงเรียนและประชาชนจะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

ในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดโครงการต่างๆ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อสถาบันการศึกษา การที่โรงเรียนหาวิธีการต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของโรงเรียน การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน และเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนคือโรงเรียนของเรา เป็นสถานที่ที่เขามีส่วนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียนดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนทุกคน เมื่อชุมชนเกิดความรู้สึกผูกพัน

ต่อโรงเรียน โรงเรียนย่อมจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนทั้งทางด้านวัตถุ การเสียสละแรงงาน เวลา และความคิด ซึ่งมีส่วนช่วยให้ปัญหาและความเข้าใจผิดระหว่างโรงเรียนและชุมชนลดน้อยลง

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น สามารถทำได้หลายวิธี โรงเรียนจะต้องพิจารณาคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนนั้นดี ตลอดจนเข้าใจปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และชุมชนมีส่วนสำคัญให้การพัฒนาท้องถิ่นในประเทศเจริญก้าวหน้าไปด้วย